

## ASIAANTUNTIJALAUSSUNTO

11.11.2020

Eduskunta  
Sivistysvaliokunta  
[SiV@eduskunta.fi](mailto:SiV@eduskunta.fi)

**Asia** Hallituksen esitys oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi  
**Viite** HE 173/2020 vp, lausuntopyyntö 26.10.2020

Kansalaisopistojen liitto kannattaa oppivelvollisuuden laajentamista sekä uutta mallia nykyisten nivelvaiheen koulutusten yhdistämisestä yhdeksi joustavaksi koulutuskokonaisuudeksi. Vapaan sivistystyön järjestämä oppivelvollisille suunnattu koulutus olisi tiiviisti osana tätä kokonaisuutta. Lain toimeenpanon aikana on kuitenkin varmistettava, että esityksen toteuttamiseen sitoudutaan kokonaisvaltaisesti ja siihen varataan riittävä, oikein kohdistettu rahoitus.

On tärkeää kehittää Suomeen koulutusjärjestelmä, joka mahdollistaa nivelvaiheen koulutuksia ja ohjausta kehittämällä toisen asteen tasoisen tutkinnon suorittamismahdollisuuden kaikille. Osa nuorista tarvitsee selkeästi enemmän tukea, opetusta ja ohjausta niin peruskoulun viimeisten luokkien aikana kuin toisen asteenkin alussa. Tukemalla nuoren elämänhallintaa ja minäkuvan kehittymistä myös ammatillisten opintojen keskeyttämiseen pystyttäen vaikuttamaan. Yksilöllinen opintopolku ja riittävät tukitoimet varmistavat opintojen etenemisen nuoren oikeaan, henkilökohtaiseen tarpeeseen vastaamalla sekä tukevat samalla tutkinnon suorittamista.

On myös tärkeää kohdella oppijoita joustavan perusopetuksen toiminnan ja peruskoulun jälkeen yksilöinä sekä tarjota heille riittävästi tukea oman osaamisen kehittämiseen ja vahvuuksien löytämiseen. Nuorena tekee liian helposti lyhytnäköisiä ratkaisuja, joiden seurauksena jätetään koulutuksen ulkopuolelle. Osaamisen ennakointifoorumin vuoteen 2035 ulottuvan koulutustarpeen ennakkoinnin mukaan tulevaisuuden osaamisvaatimukset uudelle työvoimalle ovat huomattavasti korkeammat kuin nykyisin. Muuttuvan työelämän vaatimukset lisäävät merkittävästi myös oman osaamisen päivittämisen ja jatkuvan oppimisen tarvetta tulevaisuudessa.

Ammatillisen koulutuksen reformin voimaantulon jälkeen tutkinnon suorittaminen ei ole enää sidoksissa osaamisen hankkimistapaan. Kansalaisopistojen liitto pitää hyvänä, että esimerkiksi työpajat voivat toimia ammatillisen koulutuksen oppimisympäristöinä niin tutkinnon ammatillisten kuin yhteistenkin osien osalta, kunhan yhteistyöstä on sovittu koulutuksen järjestäjän kanssa. Työpajatoiminta ehkäisee opintojen keskeyttämistä, tukee koulutuksen läpäisyä ja vähentää koulupudokkuutta. Toisen asteen ulkopuolelle jäävät nykyään useimmin ne heikon taitotason omaavat nuoret, jotka kuitenkin hyötyisivät koulutukseen osallistumisesta eniten.

Kansalaisopistojen liitto iloitsee siitä, että järjestämisluvan saaneiden koulutuksen järjestäjien lisäksi kunnat voivat järjestää tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta. Liiton mielestä on hienoa, että uudessa nivelvaiheen koulutuksessa otetaan eri puolilla maata käyttöön Opetushallituksen laatimat koulutuksen yhteiset perusteet opiskelijoiden tasa-arvoisen kohtelun turvaamiseksi.

Joustavien koulutuspolkujen mahdollistamiseksi nivelvaiheen koulutusta pitää olla tarjolla erilaisille kohderyhmille eli niin oppivelvollisille, aikuisopiskelijoille kuin maahanmuuttajataustaisillekin paikallisten tarpeiden mukaisesti. Jokainen voi myös siirtyä tutkintotavoitteiseen koulutukseen nivelvaiheesta heti kun kokee olevansa siihen valmis.

Koulutuksen kansallinen arviointikeskus Karvi julkaisi vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen kahden vuoden pilottivaiheen arvioinnin ”Maahanmuuttajien koulutuspolut” elokuussa 2020 (<https://karvi.fi/vapaa-sivistystyo/maahanmuuttajien-koulutuspolut/>). Arvioinnissa, johon osallistuivat niin maahanmuuttajien opettajat kuin koulutuksen järjestäjien edustajatkin, nostetaan esille tärkeitä tuloksia ja suosituksia koulutuksen ja sen rahoituksen kehittämiseksi (<https://karvi.fi/ammattillinen-koulutus/teema-ja-jarjestelmaarvioinnit/maahanmuuttajien-koulutuspolut/>).

Sujuvien koulutuspolkujen mahdollistamiseksi on tärkeää kehittää myös lukutaitokoulutuksesta mahdollisimman hyvin toimiva ja sille asetettuihin tavoitteisiin vastaava koulutusmalli, jossa Karvin suositukset on otettu huomioon. Kehittämistyön myötä myös lukutaitokoulutuksen volyymeja tulisi lisätä todellisen tarpeen mukaisiksi. Täten lukutaitokoulutus palvelisi parhaiten myös kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeita käsittelevän selonteon täytäntöönpanoa välivaiheena perus- ja toisen asteen koulutusten suorittamiseen.

Koko Suomen kattava kansalaisopistojen verkosto mahdollistaa oppivelvollisuuden laajentamisen paikallisten ja seudullisten tarpeiden mukaiseksi opetuksi. Kansalaisopistot ovat osaamispalvelujen tuottajana yhteistyössä muiden oppilaitosten ja työelämän edustajien kanssa osaava ja kustannustehokas toimijaverkosto. Tässä työssä kansalaisopistot ovat erittäin mielellään mukana.

SANNASIRKKU AUTIO  
Sannasirkku Autio  
Puheenjohtaja

JAANA NUOTTANEN  
Jaana Nuottanen  
Toiminnanjohtaja